

Родительский Клуб

журнал для обычных родителей необычных детей

№3-4 (15-16) 2013

**ВОЗЬМЕМСЯ
ЗА РУКИ, ДРУЗЬЯ,
ЧТОБ НЕ ПРОПАСТЬ
ПООДИНОЧКЕ**

Б. ОКУДЖАВА

Первая столица	5	Школа волонтерів
Наш клуб	6	«Найти счастье в себе и делиться им с другими!»
Общество	8	«Я – матери твоего Андрія!»
Семья	10	«Просто другая». Жизнь продолжается...
	13	Моя сестра!
Развитие ребенка	14	Бобат-терапия в реабилитации детей с ДЦП
Методика	17	Как стимулировать инициативу ребенка
А ну-ка, наТворим	20	Не имей 100 рублей, а имей 100 идей
Наш опыт	22	Адаптация к детскому саду у детей и их родителей
Наболело	28	Устранение недостатков или... интернатов?
Истории из жизни	30	Десять лет спустя
Разговор с доктором	32	Аутизм. Выявление симптомов и диагностика
Юридический ликбез	36	Индивидуальная программа реабилитации
Литературная страница	38	Вадим Кобильченко. Вірші
Книжная полка	39	Родители рекомендуют

Немає пророка у своїй вітчизні. Ця біблійна істина сьогодні як ніколи актуальна.

Виявляючи інтерес до закордонних методик розвитку дитини, до особистостей педагогів, які їх створили, забуваємо про тих, хто виховує наших дітей у цей непростий час. Ми пропонуємо вашій увазі серію статей, в яких **Микола Олексійович СУПРУН**, доктор педагогічних наук, професор (м.Київ) ділиться з читачами своїми поглядами на роль сім'ї в житті дитини і суспільства, на виховання й навчання дітей з особливими освітніми потребами, на ті індивідуальні особливості, що відрізняють ПЕДАГОГА від власника диплома про педагогічну освіту.

Як зараз пам'ятаю свій перший після закінчення ВНЗ учительський день у допоміжній школі-інтернаті, коли до мене, вчорашнього студента, підійшла, похитуючись, нетвереза жінка і без усякої преамбули випалила: «Чуєш, новенький, ти мене ще не знаєш, але скоро визнаєш добре. Я – мати твого Андрія. Не ображай його, а то я вмить дорогу до прокурора знайду».

Збентежено вислухавши цей «монолог», я все ж таки насмілюся спитати цю жінку про те, чому б їй у такому випадку не забрати «мого» Андрія до себе із сирітської школи і самій не зайнятися його вихованням. Але на це запитання, ледь я закінчив його формулювати, пролунала відповідь: «Дивись мені, неук, я – мати-героїня. Через цю школу вже семеро моїх дітей перейшло! І не тобі мене вчити, як виховувати моїх дітей. За це тобі держава гроші платить, а я буду дивитись, як ти їх зароблятимеш. Правильно, Андрійку, синочку?»

Я мовчки подивився на Андрія і побачив у його дитячих очах сльози.

Що я міг тоді сказати Андрію? Чим його втішити? І що я міг сказати двом сестричкам-старшокласницям, які спостерігали всю цю сцену з вікна інтернату, бо вони вже два роки як перестали підходити до матері. Це ще малий Андрійко жив ілюзіями про матір, свій дім ...

Трохи заспокоївшись, Андрій спитав мене: «Скажіть, чим я гірший за домашніх дітей? І в мене ж є батьки і дім?»

Дійсно, чим гірший за інших діток Андрійко? Чим гірші його брати і сестри, тисячі інших, що сповна розділили їхню гірку долю? Вже тепер, із роками, на прикладі своєї роботи і роботи педагогів-дефектологів знаю, як важко знайти, а тим більше запалити в очах учня допоміжної школи вогник інтересу до знань і в цілому до людей. Та й звідки може виникнути в цій обездоленій душі інтерес до нас, людей, коли їхні батьки-зозулі дали їм життя, але забули дати радість. І ось чому, хоча б що проводили ми, педагоги, з нашими учнями, завжди притримуємося принципу спиратися на те позитивне, на ті острівці доброти, які ще лишилися маленькими оазисами у величезній пустелі зла і горя.

В усіх спеціальних школах України тисячі педагогів-гуманістів роблять без гучного афішування велику справу – виховують Людину. Наскільки це можливо – замінюють дітям батьків, розуміючи при цьому, що найкраще, найповніше дитячі душі розкрилися б від дотику рідних батьківських і материнських рук і сердець. Але, на превеликий жаль, реалії такі, що бать-

«Я – МАТИ

РОЗДУМИ

ки наших учнів частіше бачать дно склянки, ніж обличчя своєї інтернатської дитини. І виходить так, що у батьків, які вирішили «пожити для себе», народжується розумово відстала дитина, на що досить часто молода мати, чи, як у нашому випадку, «мати-героїня», заявляє, що вона й не думає брати собі «дебіла», нехай, мовляв, ним держава займається!

До речі, ні в одній високо розвинутій країні світу немає такої психічно жорстокої термінології, ніж та, що склалася в нашій шкільній практиці і в дитячій психіатрії!

Візьмемо назву школи для дітей із особливостями інтелектуального розвитку – «допоміжна школа». Співробітники лабораторії олігофренопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН України вже неодноразово порушували питання про його зміну, оскільки практика спеціальної школи давно показала, що вже сама назва вкрай негативно діє на психіку дитини. Свідомо не називаю наш варіант назви подібного типу шкіл – сподіваюсь на ваші пропозиції, шановні читачі. На наш погляд, у питаннях психологічної і психіатричної термінології потрібно дотримуватися виваженого й продуманого і головне – людського підходу.

Простежимо коротко подальший шлях горе-матерів. Після повернення з пологового будинку, в якому кожна з них залишила один на один із життям свого малюка, вони повертаються в свою стихію і знову живуть тільки «для себе». Через рік-другий знову роблять «подарунок» державі й суспільству загалом. Окремі з них ще можуть згадати про дочку чи сина, коли потрібно повернути якусь аферу з отриманням квартири чи спадщини, чи коли, пропивши своє здоров'я, покличе «державне» дитя, щоб хоч хтось подав води перед смертю. І тоді ця жінка (між іншим, це рівною мірою стосується і чоловіків) вже не буде згадувати, як у молодості вона сама зрадила, кинула на чужі руки рідну кров. Та страшно те, що вчорашні випускники, чи то стараючись комусь помститися, чи то від того, що самі вирости поза сім'єю, без сімейного щастя, дуже часто холоднокрівно залишають у пологових будинках тепер вже своїх дітей. Отже, виходить, що йде страшна ланцюгова реакція! Як її зупинити? Як і чим закликати до серця і розуму цих нещасних?

Було б дуже корисним вивчити, а головне – реалізувати в Україні досвід роботи з цією категорією дітей інших провідних країн світу. Наприклад, у роки президентства в США Дж. Кеннеді спеціальна педагогіка під безпосередньою його опікою досягла значних успіхів. Про це знають усі, крім деяких наших відповідальних чиновників освіти. При нинішньому підході до проблеми спеціальних шкіл ми самі себе штовхаємо на жакливе споглядання за існуванням тисяч і тисяч хворих дітей, армія яких, на превеликий жаль, не має тенденції до зниження.

То невже і в нашій країні необхідне втручання президента? При такій кількості державних шефсько-благодійних організацій, які безпосередньо повинні займатися цими школами, можна багато чого змінити і без втручання вищого керівництва країни. Але, як говорить народна мудрість, – у семи няньок – дитя без ока.

ТВОГО Андрія...»

ПЕДАГОГА

Кажучи з боєм про проблеми, на перший погляд, чисто теоретичні, думаю не про науку для науки, а про науку для школи. Бо становище в спеціальних школах, особливо міських, таке, що ми, при всьому співчутті до сирітської долі, повинні констатувати й те, що ростимо там споживачів-трутнів. Так, зараз під модним гаслом про милосердя багато шефських організацій розуміють тільки регулярне посилення ящиків солодощів замість того, щоб створити добру навчально-матеріальну базу для підготовки дітей до майбутнього життя, котре буде у них вимощене не тільки одними трояндами, а здебільшого колючками від них.

А як же наша «героїня», скажете ви, як її діти? Андрій – старшокласник. Раніше нічим особливим не відрізнявся, але наприкінці школи кілька разів попався «веселеньким» разом зі старшими хлопцями – колишніми учнями й старшокласниками цієї школи...

Двоє старших братів поїхали після строкової служби (раніше випускники допоміжних шкіл проходили військову службу) в приміське село до бабусі, але, судячи з усього, стара жінка цьому вже й не рада, бо доводиться зустрічати вечір свого життя в оточенні онуків-п'яниць і нероб...

Старша сестра Андрія живе з матір'ю, ніде не працює, під шкільний випуск народила і... покинула дитину.

Інші троє з цієї «сім'ї» ще вчаться у школі з Андрієм.

Що стоїть за цим – хворі гени батька-матері чи хворі гени всього суспільства?

«Матір» Андрія я давно не бачив і, чесно кажучи, не прагнув цього. Але ось зовсім недавно зустрівся з нею біля воріт школи. Була вона, як завжди, напідпитку, та найстрашніше було те, що тримала за ручку 5–6-літнього хлопчика...

Весело привіталась і, впевнено ступаючи, «мати-героїня» зайшла на правах старої доброї знайомої в кабінет директора і сказала: «Ось приймайте онучка-первістка...»

А я в цей час подумав: невже і цей малюк буде позбавлений свого Родоводу?

Ну і що ж тепер, скаже шановний читач, автор вирішив поставити крапку? Що, знову лише констатування фактів? А де ж конкретні пропозиції педагога-науковця?

Про моральне здоров'я нації прийнято судити з її ставлення до найменш соціально незахищених верств населення: дітей, хворих, засуджених, сиріт... Отже, якщо ми хочемо претендувати на роль країни з «європейським обличчям», то насамперед повинні прийняти ряд нагальних державних актів, котрі б дали повний соціальний захист особливій дитині-сироті.

На нашу думку, в першу чергу це:

- розробка Положення «Базове підприємство допоміжної школи-інтернату для дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків»;
- гарантія працевлаштування;
- неможливість «батьків» проводити різні приватизаційні авантюри житла без погодження з адміністрацією інтернату, бо це дуже часто призводить до втрати права дитини на житло;
- прискорити створення психологічних служб даного типу навчальних закладів (реально діючих, а не декларативних);
- вивчення і, головне, широке впровадження в життя передового зарубіжного досвіду організації життя сиріт (сімейні будинки, засади підготовки до самостійного життя в їхніх школах та ін.).

Значу, що тут необхідно в першу чергу звернутися до напрацювань ВГО «Коаліції захисту прав інвалідів та осіб з інтелектуальною недостатністю». Я б сказав, що ідеї виконавчого директора ВГО «Коаліція» Р.І. Кравченко вже давно випереджають наш час.

Звичайно, можна і потрібно продовжувати даний перелік невідкладних проблем, але вже сьогодні необхідно негайно досягти головного – зміни самого ставлення до дітей-сиріт, щоб воно з ряду казенно-бюрократичного перейшло в ранг державної політики!

P.S. Закінчуючи свої роздуми, я прошу шановну батьківську спільноту вибачити мене за різкість у висловлюваннях. Я з великою шаною схилию голову перед тисячами батьків наших прекрасних особливих дітей за їхні завжди відкриті для ДОБРОТИ СЕРЦЯ! Стосовно ж маленької частки серед батьківської громади, тих, про кого йшла мова... Думаю, що зупинитися і переосмислити ніколи не є пізно...

Малюнок К. Заморій